

Celje: Stara groflja

Foto Pelikan

CELJE MED SVETOVNO VOJNO

JANKO OROŽEN

Svetovna vojna je zalotila Celje med izvrševanjem važnih načrtov, dozorevajočih že daljšo dobo. Te načrte je rodila deloma sila razmer, deloma pa so bili rezultat modernega tehničnega napredka. Da so se izvedli, bi se bila nekako zaključila perioda preurejevanja tehniške slike mesta, preurejevanja, ki se je bilo s prilično veliko intenzivnostjo pričelo že v osemdesetih letih preteklega stoletja.

Ob pričetku svetovne vojne je še imelo mesto ulice ali posute s peskom ali pa tlakovane s preprostimi škrljastimi ploščami, svetlikajočimi se v solnčni luči, kakršne so bili pričeli polagati že pred dobrimi sto leti, ko so preskrbovali mesto tudi s prvo kanalizacijo, iz rimskih in novih kanalov tvorečo enoten odvajalni vodni sistem. Baš ob pričetku vojne se je mesto pripravljalo, da stari tlak nadomesti z novim, uporabljajoč zanj granitne kocke. V kolikor so dopuščala sredstva, se je to delo med vojno v resnici jelo iz-

vrševati; opravljal ga je mestni cestni mojster, Italijan. Prostor pred kolodvorom je prvi jel dobivati nov granitni tlak, nikakor ga pa ni dobil v celoti.

Mesto je imelo že par desetletij staro plinarno, ki je preskrbovala potrebno luč in nudila tudi plin za kurjavo. Ali naprave so bile nezadostne in misliti so že začeli na nujno obnovo. Pravkar je bila prinesla velike razbremenitev započeta elektrifikacija. Posamezniki so imeli svojo električno silo že par let, mesto si jo je pa preskrbelo komaj tik pred svetovno vojno. Ob novem letu 1913. so zasvetile v mestu prve žarnice. Električno silo je dajala Westnova naprava. Za gonilno silo se je elektrika le še malo uporabljala, med svetovno vojno so se v tem oziru napravljali prvi koraki: mestna občina je tudi pomišljala na to, da jo uporabi za strojni obrat v svoji novi klavnici, na katero so bili mestni očetje predvojne dobe vedno ponosni.

Celje: Stari most

Foto Pelikan

Silno je obžalovati, da se ni mogel izvršiti neki drug, započet načrt: zgraditev poslopja za okrožno sodišče. Celje ima svoje okrožno sodišče izza početka nove sodne organizacije. Ali glede sodnih prostorov je imelo vedno težave. Izprva je bilo sodišče gost mestnega magistrata, nato se je preselilo v veliko poslopje, ki je bilo pred sto leti nastalo na mestu prejšnjega minoritskega samostana ter ga je pozneje na javni dražbi kupila mestna občina, ki ga je zopet prodala državi, da bi se v njem namestilo okrožno sodišče. Nekaj let pred svetovno vojno se je okrožno sodišče iz »Kresije« zopet preselilo v mestno poslopje; tokrat v »grofijo«, lepo, pa za sodišče premalo prikladno stavbo, ki je bila prešla v mestne roke radi konkurza prejšnjega lastnika ter je dotlej nudila streho vsemu mestnemu osnovnemu šolstvu. Tik pred svetovno vojno je bilo vprašanje zgraditve novega poslopja že dozorelo: saj so bili že tedaj, ko so bili v »grofiji« še razredi, v skrbi radi slabih stropov, saj okrožno sodišče nikakor ne bi smelo biti zmeščeno tako, kakor so zmeščena poedina sreska sodišča podeželskih krajev, namreč v gradovih. Za novo sodno poslopje se je sklenilo, naj bi se zgradilo na prostoru »Kresije«, ki bi se morala demolirati. Delo se je že začelo z odpravo nekaterih zidov. Zapela je pa bojna tromba in dela je bilo konec. Mestna občina pa ni prestala misliti na srečno rešitev dela. Pripravljala je načrte, da bi z novega trga ob bodočem sodišču speljala dve ulici na sedanjo Vodnikovo ulico in da bi tudi s sedanje Aleksandrove ulice razširila dohod do sodišča; v ta namen se je trudila, da bi pokupila nekatere hiše oziroma zemljiščne dele. Vendar pa je prizadevanje ostalo brez rezultata in je vprašanje zgraditve novega okrožnega sodišča še danes aktualno in pereče; rekel bi: to je vprašanje časti Velikega Celja, ki mora spraviti okrožno sodišče pod dostojno streho tudi radi tega, da bi mogel v »grofijo« muzej, saj vanjo najbolj in v prvi vrsti spada.

Domala zrelo je bilo pred svetovno vojno tudi vprašanje regulacije Savinje. V bistvenih obrisih so bili gotovi načrti in iskal se je ključ, kako razdeliti stroške. To iskanje se je zavleklo globoko v vojna leta, dokler ni vsaj začasno zamrlo. Glavne nitke je držal v svojih rokah deželni odbor in stroške naj bi nosili dežela, okraj, mestna in okoliška občina. Ali

okraj je imel v početku vojne komisarja, ki je sicer izjavil, da je regulacija potrebna in udeležba okraja nujna, toda on sam se obvezati ni mogel. Mestna občina tudi ni bila zadovoljna s tem, da naj bi se med njo in okoliško občino stroški razdelili po davčni moči, češ: okoličanom dela voda na njihovih zemljiščih veliko škodo, mestnih hiš pa ne more ne pokvariti ne porušiti. Delo je ostalo prihranjeno današnjim dnevem.

V zvezi z regulacijo Savinje in samostojno se je razmotrivalo vprašanje zgraditve novega mostu. To vprašanje je bilo v resnici že dve sto let na dnevnem redu; s Savinjo se ni bilo mogoče šaliti. Ali odkar je bil v petdesetih letih preteklega stoletja zgrajen nov, lesen most, je imelo mesto dolgo mir. Pred svetovno vojno je bila pa že sila velika. Načrti so bili gotovi in šlo je za to, kako naj se razdeli 100.000 K, kolikor bi bil stal most. Vojna je izvedbo prekinila, most so popravili in čakali. Pred dvema letoma ga je povodenj odnesla, nov, zasilni most ga bo predvidoma nadomeščal dotlej, dokler ne bo napredujoča regulacija, započeta pri Tremerju, zahtevala definitivne rešitve.

Načeto je bilo tik pred svetovno vojno tudi vprašanje ceste ob levem bregu Savinje, med reko in nekdanjim mestnim obzidjem. V ta namen je mesto kupovalo tudi majhno hišico v Kapucinski ulici, hišico, ki je bila v posesti Celjske posojilnice. Tudi ta načrt je ostal nerešen, izvedla ga je pred desetletjem nova občinska uprava z ureditvijo in zgraditvijo »Masarykovega nabrežja«.

Tudi v prometnem oziru so se javljali novi načrti. Saj je bila občinska uprava deželnemu odboru prijavila svoj načrt glede uvedbe lastnega avtomobilskega prometa na progi: Celje—Vojnik—Konjice—Slovenska Bistrica—Maribor, oziroma Slovenska Bistrica—Ptuj. Načrt je ostal na papirju, vendar je pa bil med vojno v napotje nekemu privatniku, ki je hotel vršiti avtomobilski promet med Celjem in Konjicami. Led pa je bil prebit: med vojno je že dežela prevažala poleti letoviščne goste med Celjem in deželnim kopaljščem Dobrno.

Končno je trkalo na vrata vprašanje kina. Celjani bi bili radi gledali kino-predstave. Prostora zanje pa ni bilo. Vendar so bili tik pred svetovno vojno gotovi načrti za zgraditev lepega kino-poslopja ali »odra za svetlobne igre«, kakor so se nemški mestni krogi tedaj izražali. Bilo je pa prepozno. Med vojno so po velikem oklevanju priredili mestno gledališče tudi za kino-predstave, potem ko je že poprej začel delovati kino v Sokolskem domu v Gaberju.

Tako je bilo mnogo gospodarskih načrtov, ki so radi izbruha svetovne vojne bili ali deloma ali pa popolnoma postavljeni z dnevnega reda ter jim je šele povojna doba prinesla ali popolno ali delno realizacijo; okrožno sodišče pa še sploh čaka srečnega trenutka, ko se bo javnost pobrigala zanj.

Predvojna doba v Celju je bila nemška. V mestu je daleč prevladovala slovenska kri, ali vladajoči nemški pritisk prave ljudske barve ni pustil na dan. Vendar je bil slovenski odpor velik in izza devetdesetih let je bilo Celje prizorišče hudih nacionalnih borb, ki pričajo o trdovratnosti Nemcev in »nemčurjev« ter o odločnosti Slovencev, borečih se za to, da bi se Slovincem pridobilo mesto, ustrezajoče etnografski sliki slovenske zemlje.

Slovenski tabor je bil složen in do leta 1906. enoten. Tudi Nemci so nastopali kot celota, budno pažeči na to, da bi jim kaka trhlina ne škodovala. Pojava socialnih demokratov jim radi njihove mednarodnosti ni škodovala, vendar jim njihove zahteve niso bile vedno všeč. Tako je leta 1914. celjski mestni svet na predlog dr. Schurbija odločno nastopil proti predlogu, ki so ga socialni demokrati stavili v dežel-nem zboru glede uvedbe proporcionalnega volilnega reda v občinah z lastnim statutom. Storili so to radi tega, da bi preprečili pojavo Slovencev v mestnem svetu; rekli so, da grozi mestu slavizacija in da se bo v občinski svet zavedla delovna nesposobnost radi cepljenja odbora v posamezne strankarske skupine. Po poročilu poročevalca so bili dobili pri poslednjih volitvah Slovenci: v I. razredu 19%, v II. razredu 22% in v III. razredu 18% glasov. Mestni načrt, ki ga je pred vojno izdala Zvezna tiskarna, pa kaže za Slovence še bolj ugodno posetno stanje. In vendar so bili brez vsakega občinskega zastopstva.

Kmalu po umoru Franca Ferdinanda v Sarajevu na Vidov dan leta 1914. je imel občinski svet svojo žalno sejo. Mestni župan dr. Henrik Jabornegg pl. Altenfels je proslavljal umrlega nadvojvodo kot branitelja nemštva in edinstva monarhije, kot nasprotnika dualizma in trializma ter pobornika za močno vojsko in vojaško zvezo z Nemčijo. Čeprav je bil spominski govor v obče sicer precej zmeren, je župan atentat vendarle predstavljal kot čin srbske propagande.

Nastop vojne so sprejeli v Celju kot v drugih mestih. Pri Nemcih in nemškutarjih se je pojavil val navdušenja, zavednejši Slovenci so pa takoj razumeli proti Slovanom naperjeno ost velike vojne. Kulturno delo med Slovenci je na mah prestalo.

»Narodni dnevnik«, naslednik »Domovine«, je pre-stal izhajati; društva so morala ukiniti svoje delo, med njimi je bil tudi »Celjski Sokol«, ki je imel svojo telovadnico v Gaberju: z odredbo magistrata, ki se je opiral na neki ministerialni odlok, je bilo društveno delo ustavljeno, vendar se je požrtvovalnim članom uprave posrečilo rešiti glavni inventar, arhiv in zlasti prapor.

Vsa sreča je bila, da je bilo poleg mestnega urada v Celju tudi okrajno glavarstvo, ki mu je bil v vojni dobi na čelu baron Müller. Okrajno glavarstvo je radi svojega korektnega nastopanja že izza devetdesetih let preteklega stoletja bilo videti v primeri z magistratom kot urad, ki je v slučaju potrebe nudil Slovcem zakonito zaščito. Tako v Celju in okolici ni bilo preštevilnih aretacij; Slovenci so se seveda kljub temu morali čuvati, celo v »Narodnem domu« je bilo izprva treba paziti na prisluškovalce; saj označevanje za panslavista je bilo v Celju že desetletja na dnevnem redu.

Videti je, da je trenutni zanos pri nemški orientiranem delu prebivalstva kmalu minul. Potlačila ga je resnost vojnih dni. Odhajali so svojci, prihajali ranjenci, na vrata je trkala skrb za ranjence, vojne vdove in sirote.

Težko je pa tudi bilo, da je bojna vihra zavrla normalno gospodarsko in kulturno delo ter končno privedla do velike gospodarske stiske in velikega pomanjkanja vseh življenjskih potrebščin. Sejni zapis-

Okr. glavar baron Müller

niki občinskega sveta o tem prilično mnogo govore, čeprav se župan in drugi člani zdaj pa zdaj zavarujejo proti očitkom, da bi bili morda nepatriotični.

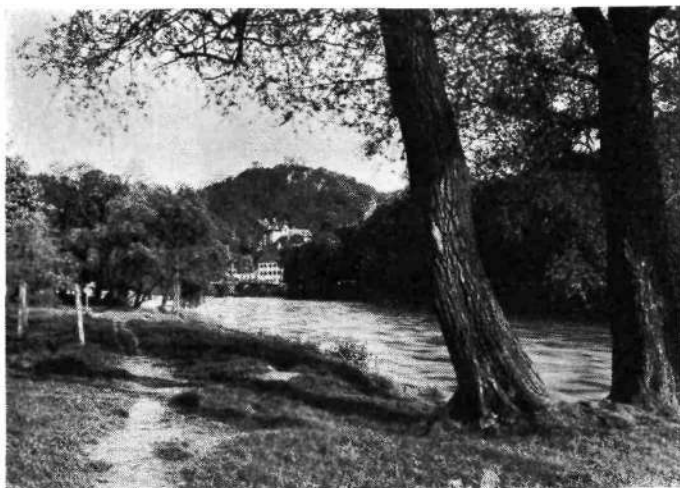
Županove skrbi so bile vsekakor velike. V izvrševanju gospodarskih poslov mu je bil pri roki podžupan; do leta 1916. je zavzemal to mesto lekarnar Maks Rauscher, potlej pa lesni industrijec Karel Teppey.

Prva velika stvar, ki je dala skrbi takoj v početku vojne, je bila preskrba potrebnih vojaških stanovanj. Ni bila mala stvar, imeti v malem mestu vedno na razpolago nekoliko tisoč postelj, deloma za zdrave, deloma za bolne vojake. Tu sta bila najprej dopolnjevalna kadra 87. pešpolka in 26. domobranskega inf. polka. Od početka vojne je bila v mestu rezervna bolnica, ki se ji je po evakuaciji Trsta ob pričetku vojne z Italijo pridružila še tržaška rezervna bolnica. Seveda so prišli v mesto še razni drugi oddelki, zlasti tehnični. Vojašnice torej niso zadostovale in vojaški upravi je bilo treba dati na razpolago druge prostore, zlasti šolske. Majhno olajšanje je nastalo, ko so v drugem letu vojne na Spodnjem Lanovžu zgradili večje število barak za zdrave in bolne vojake. Posamezni oddelki pa so bili seveda razmeščeni tudi v bližnji in daljni okolici, n. pr. v Žalcu.

Že v prvem letu vojne se šolski pouk ni mogel vršiti v redu; saj so bili naučnim namenom na razpolago samo silno omejeni prostori: v novem poslopju v Vodnikovi ulici, v dijaškem domu in v gimnaziji. Novo poslopje v sedanji Zrinjskega ulici, novo gimnazijsko poslopje in poslopje slovenskih nižjegimnazijskih razredov je zasedla vojska, ki se je bila udomačila tudi v Kresiji. Še težje je bilo v sledečem letu: otroci so bili vrženi še iz prej nezasedenih šolskih prostorov in mestni urad ter občinski svet sta si morala pomagati, kakor sta si vedela in znala. Iznajdljivost je bila velika. Misel na zgraditev šolskih barak, izhajajočo od deželnega šolskega sveta, je pa mestni šolski svet kar v početku odklonil, češ da bi bili stroški preveliki. Pač pa je vojna oblast kmalu vrnila šolski upravi staro gimnazijo.

Tako so izza jeseni 1915 pouk uredili.

Mora se reči, da je občinski svet v skladu z mestnim šolskim svetom skrbel za to, da bi deca vendar ne ostala brez pouka. Niti idealizma ni manjkalo. Tako je gimnazijski direktor Klement Profl kot šolski poročevalec in mestni šolski nadzornik na seji občinskega sveta prečital in utemeljil predlog ravnatelja dekliske meščanske šole Otmarja Prashaka,

Celje: Masarykovo nabrežje nekdanj Foto Pelikan

Celje: Masarykovo nabrežje sedaj Foto Pelikan

naj bi se v Celju ustanovilo privatno učiteljsiše, češ da je treba pravočasno poskrbeti za učiteljski naraščaj, ki ga bo po vojni obilo treba. Občinski svet je ta predlog radostno sprejel. Sličnega značaja je bil sklep, naj se obema meščanskima šolama, ki sta bili triletni, priključi še skupni zaključni letnik.

Še težja, ker neposrednejša je bila skrb za preskrbo prebivalstva z nujnimi življenjskimi sredstvi. Že v početku leta 1915. se je jela javljati stiska in vlada je začela uvajati prisilni režim v gospodarjenju z njimi. Najprej se je lotila reguliranja žitne trgovine in trgovine ter uporabe moke. Pri tem je uporabo za posameznika določila kaj nizko, izprva na 240 dkg za osebo in dan, nato na 200 dkg, ali radi nemožnosti preskrbe je celo to ostalo na papirju.

Pri mestnem uradu se je osnoval poseben aprovizacijski oddelek in za glavne življenjske predmete so uvedli karte; mestni urad sicer trgovcev praktično ni mogel izločiti iz prodaje, ali dodeljeval jim je zaloge in kupce. V svobodnem nakupu se je moglo kupiti le malo predmetov. Nekatere so sploh dobavljali samo državni nakupovalni organi (n. pr. žito), druge pa je magistrat dobavljal po svojih ljudeh v dodeljenem okrožju, ali pa (kakor svinje in mast) svobodno na Hrvaškem. Prodajo nekaterih predmetov, n. pr. mesa, je samo nadziral.

Preskrba z živili pa je bila od meseca do meseca težja, zdaj pa zdaj se je še pojavila rahla tolažba, da pridejo iz okupiranega ozemlja, ali le redko so se nade izpolnile. Malo so zalegle tudi razne preventivne odločitve mestnega urada (oziroma sveta). Tako so že izza prvega leta vojne dodeljevali v obdelavo majhne parcele sveta in leta 1918. so dobili s češke kaka dva tucata lepih kuncev in jih zместila na Spodnjem Lanovžu, češ da bodo prav prišli za prehrano siromašnega prebivalstva.

Prav poučno je poročilo, ki ga je podal župan Jabornegg na seji mestnega sveta dne 18. jan. 1918, torej v zimskem času. To poročilo obsega sledeče navedbe:

Glede moke je Celje močno prikrajšano, kajti že dolgo je ne dobiva toliko, kolikor bi je bilo po predpisih centralnih aprovizacijskih mest potreba za posamezne meščane. To se dogaja že izza leta 1916. Prebivalstvo se je moralo izprva zadovoljevati z 1 kg

moke za osebo in teden, čeprav mu je pripada 140 kg. Obupni klic je čul tudi minister za prehrano, ki je v juliju 1917 prišel v Celje. Minister je obljubil, da se izza nove žetve prikrajšave ne bodo več vršile, ali njegove besede so veljale samo za par tednov v mesecu oktobru. Niti obljuba, da se bo v slučaju prikrajšave moke dobilo nadomestilo v ječmenčku, zdrobu, kaši, testeninah, se ni izpolnila. Celo s 75 dkg se je moralo prebivalstvo včasih zadovoljiti. Na božični in Silvestrov teden bi bilo ostalo popolnoma brez moke, da se niso v sporazumu z mestnim mlinom pridobile potrebne zaloge moke, tako da je mestni urad le lahko nakazal meščanom zmanjšano količino moke. Nedavno je (vladni) prehranitveni urad izdal odlok, da poslej pripadaj na osebo 115 kg, in ne 140 kg. Ako bi se to izpolnilo, bi nastopili zlati časi. V resnici pa smemo pričakovati samo 500 g. Župan opozarja nato, da mora gospodarski okraj Celje mesto preskrbovati s krušnimi kartami skoro 26.000 oseb, med njimi 7000 delavcev težakov. Po novi odredbi (115 kg) bi bili potrebni na teden vsaj 3 vagoni moke, v resnici prideta samo 2½ vagona. Izhajati se je doslej moglo samo tako, da so se delavci težaki prikrajševali. Vendar se župan vda nadi, da kvota ne bo padla na ½ kg na teden, kajti tako se niti živeti ne bi dalo, nikar pa, da bi se moglo misliti celo na otroke in bolnike.

Prav nič boljša, pravi poročilo dalje, ni preskrba s krompirjem. Ako računamo za osebo 80 kg na leto, bi ga potrebovali 60 vagonov, v resnici se nam ga je lani nakazalo na papirju 40 vagonov, v dejstvu pa 20 vagonov, izmed njih 8 vagonov poljskega krompirja. Domači krompir se vozi proč, tuji in gnili se pa dovažajo. Prebivalstvo pa je veselo tudi takega. Pozimi je dovoz popolnoma prestal in prebivalstvo je pred katastrofo. Ako bi preneslo prikrajšanje v enem izmed živil (moka, krompir), je v obeh živilih nikakor ne more.

Z mlekom ista težava. V sporazumu z okrajnim glavarstvom si je občinski urad spomladi 1917 zagotovil dnevno 2000 l mleka. Večina ga je šla v bolnice. Ostalo ga je pa še za druge bolnike, otroke in celo odraslo prebivalstvo. Septembra se ga je pa dobilo samo še 800 l. Nastalo je namreč veliko pomanjkanje krme in z otrobi, ki so se poprej dajali mlekarjem

za krave, tudi ni bilo več mogoče pomagati, ker so se jeli pridevati moki ali uporabljati za konje.

V zvezi s pomanjkanjem krme grozi pomanjkanje mesa. Mestna občina se preskrbuje z govejo živino in svinjami, da bi bilo v slučaju potrebe dovolj povrnjenega mestu. Beda vlada v preskrbi z mastjo; najprej je bilo določenih za osebo in teden 5 dkg, nato pa samo 3 dkg. Mestni urad je poslal na Hrvatsko nakupovalca svinj (glede katerega so se pa pozneje ugotovile velike nerednosti).

Mestni urad je nakupil mnogo buč, repe in zelja; tega pa niso mogli spraviti v mesto in so ga v veliki meri pobrale v okolici razmeščene baterije.

Trdo je glede luči in kurjave. Plinarna je morala radi pomanjkanja premoga poletiti počivati, pozimi pa delati v skromnem obsegu in se prebivalstvo držati navodil glede zmerne uporabe. Petroleja se dobiva samo 1950 l na mesec, tako da ga pride na posameznika komaj 1 l. Za premog ni niti v najskromnejši meri poskrbljeno. Količina, prihajajoča iz Velenja in Zabukovce, je preskromna; prvič premoga ni dovolj, drugič pa tudi prevozna sredstva niso na razpolago.

Iz istega poročila je razvidno, da se je dobivalo sladkorja komaj 75 dkg za osebo in da je še pričakovati prikrajšave, glede riža je pa itak jasno, da ga sploh ni bilo, saj ga je že leta 1915. primanjkovalo.

Življenje torej ni bilo rožnato, vsaj za tiste ne, ki si po kakih zvezah niso mogli protiuradno preskrbeti večje količine živil. Siromakom je nekoliko pomagala tako zvana vojna kuhinja, v kolikor je imela kaj v roke vzeti.

Niti z industrijskimi produkti ni bilo v redu preskrbljeno. Koliko so se trudili krojači, da si preskrbe (preko trgovske in obrtne komore ter državnih gospodarskih uradov), blaga, sukanca in podlog, čeprav v surogatih, koliko čevljarji za usnje, kovači za jeklo itd. Gostilničarji so na koncu v zvezi z magistratom osnovali celo lastno nakupovalno organizacijo, ki pa je prišla prepozno.

Glede lesa pa ni bilo pomanjkanja, saj je bila občina sama v posesti velikih gozdov. Prodala je celo vojski mnogo drv iz Pečovnika in izsekati ji je

dala (proti priličnemu plačilu) gozd pri Sv. Jožefu, kjer se je bil pojavil lubadar. Tudi kostonje je radi dobre cene v gozdu nad parkom hotela posekati, ali ker so cene padle, se to ni zgodilo.

Sicer je pa še marsikaka stvar bila izraz vojne dobe.

Cene so rasle, plače uslužbencem je bilo (v obliki doklad) treba poviševati, kar se je poznalo tudi v (vsaj številčnem) poviševanju davkov. Mestna podjetja so deloma postajala pasivna (zlasti plinarna). Občina je vsaj trikrat podpisala vojno posojilo po 500.000 K, pri čemer si je vsakokrat najela deloma lombardno in deloma navadno posojilo pri mestni hranilnici; mestni očetje so se celo tolažili, da so napravili dobro kupčijo, kakor so jim kazali računi.

Na Sevcih je občina poleg civilnega pokopališča uredila vojaško pokopališče, ki ga je pozneje odstopila vojni upravi. Vojnih ujetnikov tu ni pustila pokopavati, radi česar je nastal neki spor z vojaško oblastjo, njim je odkazovala večno počivališče na bolnišnem pokopališču. Nekoč bi se bilo treba odločiti tudi za to, da se v Celju pokopavajo židovski begunci iz Galicije, živeči na gradu Blagovni pri št. Juriju. Mestni svet pa na to ni pristal in zanje so naredili pokopališče na gričku nad graščino. Proti tem beguncem se je bila pojavila neka nejevolja tudi radi tega, ker so bili po svojem prihodu jeli prazniti živilski trg.

Celjski mestni očetje so v splošnem trdno upali na zmago in so bili ponosni na vojake domačih oddelkov. Na poveljstvo 87. polka in na domobrance so nekoč poslali po en srebrn rog v znak počastitve. Mesto je pa tudi prejelo ščit, v katerega so darovatelji za fond vojnim vdovam zabijali žeblje. Ščit je še ohranjen.

Leta 1917. je mestni svet protestiral proti podpisovanju majniške deklaracije. Ko je bila že Jugoslavija tu, je pa pogodbeno odtujil precej mestne posesti. To odtujitev je morala nova, slovenska uprava ovreči.

Prva slovenska občinska uprava je imela prirodno gerentski značaj. Na magistratu je morala menjati osebe in duh, kar se je sicer izvršilo prav prirodno in brez nasilja.

Celje: Hrib sv. Jožefa pred zazidavo Foto Pelikan

Celje: Hrib sv. Jožefa po zazidavi Foto Pelikan